

Степанчук Ольга Валеріївна
студентка 5 курсу історичного факультету
Житомирського державного університету ім. Івана Франка
науковий керівник – д. п. н., проф. Арешонков В.Ю.

Правові основи усиновлення у Франції та Німеччині

Кожна держава у своїй політиці віддає належну роль вихованню та навчанню дітей. Основною опорою має виступати міцна сім'я, яка забезпечить дитину всіма необхідними духовними та матеріальними благами для існування. Але, в силу життєвих обставин ми все більше зіштовхуємося з проблемами дитячого сирітства, безпритульності. Кожна держава намагається по-своєму вирішити ці питання. Україна також займає активну позицію в галузі охорони дитинства та віддає пріоритет сімейним формам виховання дитини. Інститут усиновлення нині є найбільш поширеною формою влаштування дітей-сиріт. Та, в українському законодавстві існує багато прогалин, неточностей, які потребують вирішення. Тут важливе місце має посісти запозичення іноземного досвіду, зокрема в таких провідних країнах як Німеччина та Франція.

Над розробкою вказаної проблеми працює дослідниця Е.В. Буянова, яка представила досить широкий фактичний матеріал з особливостей процедури усиновлення в різних країнах світу. Варто вказати, що вказана проблема є недостатньо розроблена в українській науці. Цінними для нас є такі нормативно-правові акти як Конституція Німеччини, Німецьке цивільне уложення та Громадянський кодекс Франції.

Мета публікації полягає у дослідженні специфіки процедури усиновлення у Німеччині та Франції та здійснення порівняльного аналізу із законодавством України.

У німецькій державі шлюб і сім'я знаходяться під особливою опікою держави, а догляд і опіка дітей є прямими обов'язками батьків. Відповідно до вказаних вище нормативно-правових актів Німеччини, усиновлення перш за все має слугувати для блага дитини та, між усиновленим та усиновлювачами мають скластися такі відносини як між батьками та дітьми. Усиновити має право подружня пара, а також таке право зберігається тоді, коли один із подружжя є недієздатним. Варто відмітити і про вимоги, які ставить німецька держава до усиновлювачів. Перш за все – це вік кожного з подружжя. Ст. 1743 вказує на те, що один із подружжя на момент усиновлення має досягти 25 р. віку, а інший 21 р. А якщо дитину бажає усиновити неодружена особа, то її вік має становити 25 р. [2]. Дослідниця Буянова Е.В. слушно зауважила, що «...у порівнянні з іншими європейськими країнами, у Німеччині не існує вимог до верхньої вікової межі усиновлювачів. Але судова практика виходить з того, що немовлята і малолітні діти не мають передаватися у сім'ї, в яких батьки значно старші віку 35-40 р...» [1, с. 45]. Ми бачимо, що у порівнянні з українським законодавством, вимоги у Німеччині до кандидатів у батьки дитини суворіші, оскільки Сімейний кодекс України, а саме ст. 211 ставить вимогу до усиновлювачів – досягнення 21 р. віку [4, с.55]. Відповідно до вказаних нормативно-правових актів, дитина має інтегруватися у нову сім'ю як рідна. Згідно з німецьким законодавством це означає, що при факті усиновлення, дитина повністю розриває будь-які зв'язки зі своїми біологічними батьками. Про це нам свідчить ст. 1775, яка зазначає, що

розриваються будь-які взаємні права та обов'язки [2]. Для здійснення факту усиновлення в німецькому законодавстві має бути згода дитини. Зокрема, для того аби висловити свою волю, дитині має виповнитися 14 р. До досягнення такого віку, за дитину згоду на усиновлення надає законний представник. Для порівняння, в українському законодавстві не надається пояснення з якого віку дитина може висловити власну згоду: «для усиновлення потрібна згода дитини, якщо це їй дозволяє зробити вік та рівень розвитку» [4, с. 56]. У Німеччині згода біологічних батьків є основною умовою усиновлення дитини. А якщо дитина є позашлюбною, то для її усиновлення потрібна згода матері. Деякі норми є співзвучними з українським законодавством про усиновлення. Наприклад, для того аби дитину усиновити – їй має виповнитися 8 тижнів або 2 місяці. В німецькому законодавстві немає роз'яснення чи потрібна згода неповнолітніх батьків (особи, яким не виповнилося 18 р.) на усиновлення їхньої дитини. Адже, СК України нам трактує: «...якщо батьки дитини є неповнолітніми, то на усиновлення їхньої дитини потрібна і згода батьків неповнолітніх» [4, с. 56].

Цікавим для аналізу та порівняння є законодавство про усиновлення Франції. На основі опрацьованої нами літератури, ми можемо зауважити, що французьке законодавство про усиновлення є більш суворішим у порівнянні з німецьким. Норми усиновлення регулюються Громадянським кодексом Франції – фундаментальним законодавчим актом, який було створено у 1804 р. і, поступово він піддавався реорганізації. Держава встановлює необхідні вимоги для усиновлювачів. Перш за все, якщо усиновити дитину бажає подружня пара, то вони мають п'ять останніх років перебувати у шлюбі, а якщо це неодружена особа, то її вік має становити не менше 30 років [3]. Ми можемо зауважити, що навіть такий віковий ценз у порівнянні з українським та німецьким законодавством є більш суворий. Існує норма, яка є аналогічною українському законодавству – це те, що «...усиновлювачі мають бути старші на 15 років за дітей, яких вони хочуть усиновити...» таку ж норму ми знаходимо у ч.1 ст. 211 СК України. Важливою відмінністю простого усиновлення від повного та і загалом від усиновлення в Німеччині чи в Україні є норма, яка залишає приналежність усиновленого до його біологічної родини. Усиновлений у біологічній родині зберігає та залишає всі свої права, включаючи спадкові [3]. Прізвище дитини обирають за заявою усиновлювача. Відповідно, просте усиновлення може бути скасоване, коли дитині виповнилося 15 років.

Висновки. За результатами проведеного нами порівняльного аналізу варто вказати, що досвід усиновлення у Франції та Німеччині є важливий та необхідний для українського законодавства. Наприклад, на нашу думку, можна запозичити норму німецького права про підвищення вікового цензу для усиновлювачів до 30 років (якщо це неодружена особа). А з німецького законодавства ми можемо запозичити норму, яка встановлює вік дитини, з якого вона може дати згоду на її усиновлення. Оскільки вказана норма в українському законодавстві досить розмита і потребує ще власного вдосконалення.

Список використаних джерел та літератури:

1. Буянова Е. В. Процедура усыновления по законодательству зарубежных стран : монография / Е. В. Буянова. – Оренбург: ООО ИПК «Уни верситет», 2013. – 247 с.
2. Германское гражданское уложение. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/250517/>

3. Гражданский кодекс Франции. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/820082/>
4. Сімейний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями на 15 жовтня 2013 р. – К.: Алерта, 2013. – 78 с.